

O povodnem možu

I

Živel je deček, ki se je rad kopal. Tudi ko je nekega dne zaradi naliva in povodnji voda narasla, ni strpel doma. Šel je k vodi, čeravno sta mu oče in mati branila. Ko je prišel do vode, se je slekel in skočil vanjo. Toda voda je bila prevelika. Odnese ga je. Deček je grabil z rokami, mahal in krilil na vse strani. Kričal in jokal je na ves glas, da ga je začul sam povodni mož na dnu vode. In dobro, da ga je čul, ker še tisti hip je deček zajel vodo v nos in usta ter se izgubil kakor v snu.

Ko je prihitel povodni mož, ga je našel že spečega. Le še valovi so ga nesli dalje. Povodni mož sicer ni trpel, da bi prišel kdo živ v njegovo vodno kraljestvo, zato je vsakogar, ki je padel v vodo, utopil. Ta drobni deček pa mu je bil neznansko všeč. Žal bi mu bilo, če bi utonil, zato je sklenil, da ga reši. Saj se je tudi počutil osamelega v svojem prostranem kraljestvu, zato se je razveselil tega lepega dečka, ki mu bo delal družčino.

Odnese ga je v naročju v svoj prekrasni grad na dnu vode. Živ človek še ni prestopil praga tega gradu. Sedaj se je to prvič zgodilo. Položil je dečka v posteljo, ki je bila vsa iz stekla in je stala sredi steklene sobe. Nato je odšel in čakal skrit, da se deček zbudi.

Deček se je prebudil. Pogledal je okrog sebe in spoznal, da leži v stekleni postelji sredi steklene sobe. Ob postelji je stala mizica, na mizici igračka pri igrački — vse iz kristalnega stekla. Dečka sta prevzela

lepota in blesk, segel je po steklenih igračkah in se igral. Tisti hip se je domislil doma in zajokal.

Prihital je povodni mož in ga vprašal:

»Po kom jočeš, drobni moj deček?«

»Po domu,« je odgovoril deček in jokal neutolažno.

Povodni mož ga je vprašal:

»Ali je dom lepši od tega bogastva, ki je pred teboj?«

»Lepši,« je odgovoril deček in jokal še huje.

Povodni mož je videl, da je vsaka beseda odveč, zato je odšel. Ko se je deček izjokal, je zaspal. Tedaj je prišel povodni mož po prstih in ga odnesel v drugo sobo. Ko se je deček prebudil, je pogledal okrog sebe in spoznal, da leži v postelji, ki je vsa iz srebra in stoji sredi sobe s srebrnim stropom in podom. Ob postelji je stala mizica, na njej igrače — vse iz svetlega srebra. Zavzet je gledal deček to bogastvo, nato je segel z roko po igračkah in se igral. Že tisti hip pa mu je postala igra dolgočasna. Spomnil se je bratca in sestrice, s katerima se je igral doma, in hudo zajokal.

Prihital je povodni mož in ga vprašal:

»Po kom jočeš, drobni moj deček?«

»Po bratcu in sestrici,« je odgovoril deček in jokal še huje. Ker se ni dal utolažiti, je povodni mož odšel. Deček je nato zaspal. Takrat je prišel zopet povodni mož po prstih in ga odnesel v tretjo sobo.

Ko se je deček prebudil, je spoznal, da ga je bil povodni mož prenesel v posteljico iz suhega zlata, ki je stala sredi sobe, tudi zidane iz samega zlata. Vse, kar je bilo v njej, je bilo iz najčistejšega zlata: mizica, stoli in igračke. Deček je slišal že mnogo o čarobnih zlatih zakladih, nikdar pa si ni mogel predstavljati tolikega bleska, ki ga je sedaj slepil v oči. Očaran je segel po zlatih igračkah in se igral. A ne dolgo. Spomnil se je očeta in matere ter zopet glasno zajokal.

Prihital je povodni mož in ga vprašal:

»Po kom jokaš, drobni moj deček?«

»Po očetu in materi,« mu je odgovoril deček in jokal glasno, preglasno.

»Ali sta oče in mati dražja ko čisto zlato?« se je čudil povodni mož, ki ni poznal niti očeta niti matere, pa tudi ne bratov in sester.

»Dražja,« je rekel deček.

Povodni mož je šel in nabral vse bisere, ki so jih skrivale globočine njegovega vodnega kraljestva. Vsul jih je pred dečka, da je segel kup do stropa, in vprašal:

»Ali sta ti oče in mati dražja tudi od teh biserov?«

Deček je moral zatisniti oči, da ga toliki sij ni oslepil. Iskrilo in svetilo se je, kakor bi vse naokrog gorelo. Odgovoril je povodnemu možu:

»Zaman si prizadevaš, da bi našel ceno mojemu očetu in materi. Dražja sta mi od zlata in biserov, dražja ko ves svet.«

Povodni mož je spoznal, da ne bo mogel dečka z ničimer utolažiti. Čakal je, da je zaspal, nato ga je odnesel previdno v naročju iz vode in ga položil spečega na breg. Tu ga je še čakala njegova revna obleka, ki jo je bil slekel, preden je šel v vodo. Povodni mož je poiskal žepe na njej, jih napolnil s samim suhim zlatom in z biseri ter odšel.

Deček se je prebudil iz sna in spoznal, da leži na bregu ob vodi. Vstal je in se oblekel. V resnici ni vedel, ali se mu je vse to, česar se je spominjal o povodnem možu in njegovem kraljestvu, samo sanjalo ali je resnično doživel. Ko pa je segel v žepe ter otipal zlato in bisere, je spoznal, da se mu ni sanjalo, marveč da je vse gola resnica. Stekel je domov k očetu in materi, bratcu in sestrici. Našel jih je vse jokajoče, ker so vsi mislili, da je utonil. Veselja ni bilo zato ne konca ne kraja. Ker jim ni manjkalo zlata in biserov, je odslej tudi revščina pobegnila od njih in se je mednje naselila sreča. Postavili so si lepo novo hišo in

srečno živeli v njej. Deček se je še hodil kopat, toda samo takrat, ko ni bilo naliva. Še takrat le v plitvino, kamor povodni mož ni zahajal.

Povodni mož se je vrnil v svoje vodno kraljestvo in bil sila žalosten. Mislil je, da hrani v svojem gradu najdražje zaklade sveta. Sedaj pa je spoznal, da poznajo ljudje še večje dragocenosti, imajo očeta, mater, brate in sestre, katerih povodni mož ni imel. To ga je tako razžalostilo, da je jokal tri dni neprenehoma, da so se stresali bregovi in so vode glasno šumele kakor ob povodnji. Nato se je napotil, da preišče vse skrite koticke svojega kraljestva, če se morda ne skrivajo v njih dragocenosti, katerih do tedaj ni našel.

II

Neka mati je imela dva sinova in hčerko. Sina gresta nekega dne na polje orat in naročita materi, naj jima sestra prinese obed na polje. Tako je tudi storila.

Sestra nese obed mimo velike vode. Na obrežju te vode pa se je vrtelo veliko kolo. Naenkrat se kolo ustavi in velik, kosmat mož se ji prikaže. Prime jo okoli pasu in jo zavleče v svoj podvodni grad.

Brata sta se še zmerom zanašala, da jima sestra prinese obed, čeravno je bilo poldne že davno minilo. Ker pa obeda le nihče ne prinese, se odpravita domov in vprašata mater, zakaj sestra ni prinesla obeda. Mati se prestraši in pošlje starejšega sina za njo, zakaj pri vodnem kolesu se je že večkrat kaj hudega pripetilo.

Ko mladenič pride do tistega kolesa na obrežju reke, udari po njem. Kolo se hipoma ustavi, a pred njim se prikaže povodni mož. Brat ga prosi za sestro. Povodni mož ga vzame s seboj v stekleni grad ter postavi predenj kolač bronca in bokal žvepla, rekoč:

»Če to poješ in popiješ, dobiš sestro nazaj; če pa ne — te vržem, da se v proso razletiš.«

Brat ne more ne jesti ne piti. Povodni mož ga res vrže tako, da se v proso razleti, sestri pa veli, naj to proso pobere in hrani, če hoče imeti spomin na starejšega brata.

Ker tega toliko časa ni domov, pošlje mati mlajšega sina za njim. Tudi ta pride do tistega kolesa, ki se mahoma ustavi, ko udari po njem. Nato se prikaže povodni mož in ga vzame s seboj pod vodo. Tam mu pokaže dva kolača bronca in bokal žvepla ter mu zažuga, da ga bo zdrobil v prah, če vsega ne poje in popije. Ker tega ne more storiti, stori povodni mož, kar mu je zažugal. Njegova sestra — jetnica povodnega moža — pomete prah in ga hrani kot spomin na svojega mlajšega brata.

Mater presune silna žalost, ker ni nobenega njenih otrok nazaj. Zato si neprenehoma želi, da bi dobila še enega sina. To se zgodi. Ko njen tretji sin doraste, vpraša mater, zakaj je vedno tako žalostna. Njemu se je namreč sanjalo, da je imel dva brata in eno sestro, ki pa je vse povodni mož ugrabil. Mati mu tega ni hotela povedati. Da bi mu mati povedala resnico, si izmisli najmlajši sin zvijačo ter reče materi, da se mu je sanjalo o denarjih, ki so skriti pod vogalom hiše. Tja pelje mater, privzdigne vogal in reče materi, naj seže pod vogal po denarje. Ko mati seže z roko po denarju, spusti sin hišni vogal na materino roko in jo tako primora, da mu pove vse od konca do kraja.

Zdaj gre najmlajši brat iskat svoja starejša brata in sestro. Ko pride do tistega kolesa, udari tako silno po njem, da se razleti v male kosce. Povodni mož pride ves prestrašen izpod vode ter ga vpraša, kaj bi rad. Ko izve, da bi rad imel brata in sestro nazaj, ga pelje povodni mož v stekleni grad. Tam mu pokaže tri kolače bronca in dva bokala žvepla, kar mladenič